

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bepaalt dat de paragraaf over het weerstandsvermogen en risicobeheersing ten minste bevat:

1. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
2. een inventarisatie van de risico's;
3. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

1. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Het BBV omschrijft de weerstandscapaciteit als zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit betrekken we:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorziene uitgaven;
- de onbenutte belastingcapaciteit.

We maken onderscheid tussen de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit staat voor het vermogen calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken op het gewenste niveau. Hiertoe kunnen in zijn algemeenheid de reserves worden gerekend. Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. Tot de structurele weerstandscapaciteit behoren de onbenutte belastingcapaciteit en de structurele ruimte in de begroting.

De algemene reserve

Meerjarig vertoont de algemene reserve het volgende beeld:

Jaar	Stand per 1 januari (* 1 mln)	Stand per 31 december (* 1 mln)
2020	8,68	8,63
2021	8,63	8,63
2022	8,63	8,62
2023	8,62	8,85

De bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een afgezonderd vermogensbestanddeel waaraan uw gemeenteraad een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden heeft gegeven. Dit betekent dat een groot gedeelte van de bestemmingsreserve niet zondermeer vrij inzetbaar is. Uiteraard kunt u een bestemming c.q. het te bereiken doel door de inzet van een reserve altijd wijzigen. Meerjarig vertonen de bestemmingsreserves het volgende beeld:

Jaar	stand per 1 januari (* 1 mln)	Waarvan bruteringsreserve	stand per 31 december (* 1 mln)
2020	11,82	10,76	10,52
2021	10,52	9,78	9,78
2022	9,78	9,17	9,31
2023	9,31	8,69	8,60

2. Een inventarisatie van de risico's

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Risico's die in het kader van de weerstandsvermogen wel relevant zijn kunnen – volgens het BBV – onderverdeeld worden in:

- A. financiële risico's;
- B. risico's op eigendommen en
- C. risico's die samenhangen met de interne organisatie.

A. Financiële risico's

Structurele risico's zijn financieel vertaald en in de meerjarenbegroting verwerkt. Ons weerstandsvermogen is ten opzichte van eerdere begrotingen afgenomen maar is nog steeds gezond te noemen. Door de stagnerende economie en door de voornemens van de regering zullen de risico's voor de gemeente sterk toenemen. De Rijksoverheid is niet langer de voorspelbare partner. Wet- en regelgeving veranderen in een hoog tempo zonder dat duidelijkheid bestaat over de beleidsvrijheid en de financiële gevolgen ervan voor ons. Dit is een handicap gebleken bij het opstellen van deze begroting.

Garantieverplichtingen

Bij een garantieverplichting staan we borg voor een door een stichting of vereniging aangegane geldlening. Door deze borgstelling kan de stichting of vereniging in het algemeen gunstigere voorwaarden bedingen. Per 1 januari 2020 staan we voor Woonpunt garant voor 2 leningen:

- een 15-jarige geldlening ter grootte van € 17.000.000 aan Woonpunt bestemd voor de financiering van woongelegenheden. Aflossing vindt geheel plaats aan het einde van de looptijd in 2021. Voor de

onderliggende woongelegenheden geldt dat ze volledig eigendom zijn van Woonpunt en dat de gemeente het eerste recht van hypotheek gevestigd heeft.

- een 10-jarige geldlening ter grootte van € 9.500.000 aan Woonpunt bestemd voor de financiering van woongelegenheden. Aflossing vindt plaats aan het einde van de looptijd in 2024. Voor de onderliggende woongelegenheden geldt dat ze volledig eigendom zijn van Woonpunt en dat de gemeente het eerste recht van hypotheek gevestigd heeft.

De WOZ-waarde van de onderliggende panden van beide leningen bedraagt € 65.000.000.

De overige garantstellingen per 1 januari 2020 betreffen:

- een resterende garantstelling ter grootte van € 216.667 inzake het restant van een door Stichting gemeenschapshuis “Oos Heim” uitgegeven obligatielening ter grootte van € 250.000. De gemeente heeft als onderpand een hypothecair recht op de opstallen (gemeenschapshuis) verkregen ad € 250.000.
- eind jaren 80 zijn de risico's van hypothecaire geldleningen met gemeentegarantie ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale woningbouw (WSW) tegen een eenmalige betaling. Per 1 januari 2020 staan we garant voor € 784.811.
- In het kader van de publieke taak staat de gemeente garant voor een lening verstrekt aan het Dorpshuis te Mheer. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 191.796. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. Conform het taxatierapport bedraagt de marktwaarde in verhuurde staat € 298.000. De executiewaarde 70%, zijnde € 208.600.
- In het kader van de publieke taak staat de gemeente garant voor een lening verstrekt aan het Cultureel Centrum te Eijsden. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 386.667. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. De marktwaarde bedraagt € 629.000 en de executiewaarde van de marktwaarde bedraagt € 440.300.
- In het kader van de publieke taak heeft de gemeente een lening verstrekt aan de Koninklijke Oude Harmonie te Eijsden ad. € 185.000. De lening bedraagt per 1 januari 2020 € 182.430. Als onderpand is het recht van eerste hypotheek gevestigd op het pand. De executiewaarde na verbouwing is € 365.000.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2020 – 2023 is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 26.200. De aanwending van de post onvoorziene uitgaven is voorbehouden aan het college. In de jaarrekening wordt over de aanwending verslag gedaan.

De onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die de gemeente heeft om nog extra eigen inkomsten via belastingen en heffingen te genereren. De onbenutte belastingcapaciteit kan bepaald worden aan de hand van de norm die het rijk hanteert voor het bepalen van de artikel 12-status Financiële verhoudingen wet. Volgens deze norm zijn de eigen Ozb inkomsten op peil als het rekkentarieff 0,1853% voor de eigenaren van woningen bedraagt (*bron: meicirculaire gemeentefonds 2019*). De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt derhalve voor het jaar 2020 € 1.092.263. De afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn kostendekkend en worden dus bij het bepalen van de onbenutte belastingcapaciteit buiten beschouwing gelaten.

Jaar	Onbenutte belastingcapaciteit
2020	1.092.263
2021	1.017.263
2022	941.812
2023	866.812

Algemene uitkering

De algemene uitkering vormt een belangrijke risicofactor binnen de begroting. Bij het gemeentefonds is de normeringsystematiek van toepassing. Dit betekent dat de groei van het gemeentefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de gecorrigeerde netto rijksuitgaven. Dalen de rijksuitgaven dan daalt ook het volume van de gemeentefondsuitkering en andersom. Aangezien de definitieve vaststelling van de netto rijksuitgaven achteraf plaatsvindt, bestaat de mogelijkheid dat een gedeeltelijke verrekening van de algemene uitkering, in zowel positieve als negatieve zin, kan plaatsvinden.

Sociaal Domein

De gemeente is nu ruim vier jaar verantwoordelijk voor de Jeugdwet, nieuwe taken binnen de Wmo en de Participatiewet. Hierdoor is steeds beter zicht op welke zorginhoudelijke en financiële risico's er zijn. Het grootste (financiële) risico blijft dat de toenemende vraag naar zorg en ondersteuning leidt tot overschrijding van de budgetten. Daarbij kunnen naast het Sociaal Team, ook artsen en rechters direct zorg toekennen. De gemeente is verplicht de toegekende zorg te betalen.

De Wmo en Jeugdzorg zijn open einde regelingen. Naast het risico dat er een groter beroep op de regelingen wordt gedaan, is de beheersbaarheid van de duur van de te leveren zorg moeilijk. Dit komt omdat op voorhand niet vaststaat in welke mate gebruik gemaakt wordt van het voorzieningspakket. De focus voor de komende periode zal dan ook komen te liggen op het in kaart brengen van de samenhang tussen beleid-uitvoering-financiën om zo een betere regievoering te kunnen uitvoeren en de kosten beheersbaar te houden. In de begroting is de meest realistische inschatting van de uitgaven aan WMO en Jeugdzorg verwerkt.

Sociale werkvoorziening

Medio 2015 is besloten tot aanpassing van de opdracht van MTB alsook een verdere herstructurering van de organisatie. Dit, omdat de invoering van de Participatiewet een negatieve financiële ontwikkeling met zich mee brengt; een (totaal) tekort vanaf 2020 van ca. € 3,5 à € 4 miljoen jaarlijks waarvan het aandeel Eijsden-Margraten 11% bedraagt. Dit als gevolg van:

- de teruglopende rijkssubsidie (van ca. € 27.000 naar € 22.000 per SE);
- het feit dat de loonkosten van sw-medewerkers ca. 80% uitmaken van de begroting van het bedrijf;
- de teruglopende productiecapaciteit bij MTB in verband met sluiting instroom WSW per 1 januari 2015.

MTB voert de volgende taken uit:

- afbouw van Wsw 'oud';
- werk-leerbedrijf voor de brede doelgroep Participatiewet (daarbij vooral gebruikmakend van externe plaatsingsmogelijkheden bij de joint ventures en andere partners) en
- arbeidsmatige dagbesteding.

De primaire taak blijft ondersteuning van de doelgroep, waarbij wel nadrukkelijker wordt gekeken naar het genereren van werk, om zodoende meer omzet te realiseren en het tekort (als gevolg van dalende rijksmiddelen) zo veel mogelijk te beperken. Zodoende kan het (totale) tekort naar verwachting worden beperkt tot ca. € 3,28 miljoen maximaal.

Op basis hiervan is een aanvullende bijdrage aan MTB opgenomen in de begroting van afgerond € 361.000.

Het blijft een voortdurend proces waarbij continu gestuurd zal worden op verkenning van verdere mogelijkheden voor compensatie van (ons aandeel in) het tekort van MTB. Uiteraard met respect en perspectief voor de doelgroep die het betreft.

Inkomsten uit beleggingen

De gemeente heeft een aantal deelnemingen, waarvan de aandelen in de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) en Enexis de belangrijkste deelnemingen met een hoog rendement zijn. De verwachte opbrengsten zijn begroot.

Financiering

Gezien de inverse rentestructuur (d.w.z. situatie waarin de korte rente langdurig lager is dan de lange rente), vindt financiering van het financieringstekort, binnen de marges van de Wet Fido, zoveel mogelijk kortlopend plaats.

In de wet Fido zijn echter restricties opgenomen betreffende het aangaan van kortlopende leningen. In het verleden zijn hierin de volgende risico's erkent:

- De korte rente kan stijgen tot boven het niveau van de gehanteerde begrotingsrente;
- De lange rente kan stijgen tot boven het niveau van de gehanteerde begrotingsrente;
- De korte rente kan stijgen tot boven het niveau van de lange rente;
- Voor zover zich één of meerdere van deze risico's voor zouden doen, heeft dit een nadelig effect op het begrotingssaldo.

Kort geld levert de laatste jaren echter geld op. Gemeenten kunnen met een korte financiering, geld met een negatieve rente aantrekken. Gezien de inverse rentestructuur levert dit meer geld op dan bij financiering met een langlopende lening.

De wet Fido moeten wij echter naleven en derhalve kunnen wij niet onbeperkt het financieringstekort met kortlopend geld financieren. In 2019 is een nieuwe langlopende financiering aangetrokken waardoor wij de komende jaren verwachten binnen de bandbreedte van de wet Fido te blijven. De aangegeven risico's zijn derhalve ook gemitigeerd tot minimaal.

Open einde regelingen

Een open einde regeling is een regeling waarbij gerechtigden geld toekomt, zonder dat van te voren te overzien is wie van deze regeling in welke mate gebruik zullen gaan maken. In de begroting zijn hiervoor bedragen geraamd conform de opgaven van de instanties die belast zijn met de uitvoering van de regelingen. Enkele relevante open einde regelingen zijn:

- Participatiewet;
- GGD Zuid-Limburg;
- Brandweer-GHOR Zuid-Limburg;
- Leerlingenvervoer;
- WMO;
- Jeugd.

Daarnaast is de gemeente Eijsden-Margraten aangesloten bij nog een aantal Verbonden Partijen, zie paragraaf 6. Hierin is een bepaalde afhankelijkheid ontstaan. Bij stijgende kosten van een Verbonden Partij is er niet altijd de mogelijkheid om direct uit te stappen. Daarnaast is de zeggenschap van de gemeente Eijsden-Margraten in de Verbonden Partijen veelal beperkt. In 2019 zijn deze budgetten hieromtrent bijgeraamd,

B. Risico's op eigendommen

Bouwgrondexploitatie

Voor een uitvoerige financiële analyse verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.

Planschadevergoedingen

Een planschadevergoeding is een vergoeding van de gemeente aan een derde voor schade geleden als gevolg van een planologische maatregel. De planschadevergoeding is, voor zover deze te verwachten was, opgenomen in de exploitatieopzet van betreffende uitbreidingslocatie dan wel bestemmingsplan.

Aansprakelijkheidsstellingen

De landelijke tendens is dat het aantal schadeclaims toeneemt. Als oorzaken kunnen worden genoemd het Nieuwe Burgerlijk Wetboek (invoering risico aansprakelijkheid), de Algemene Wet Bestuursrecht (aanzienlijke versterking van de positie van de burger ten opzichte van de overheid) en de toenemende mondigheid van de burgers. De risico's op het gebied van aansprakelijkheidsstelling kunnen aanzienlijk zijn, zodat het van groot belang is om schadepreventief te werken. Een goed en regelmatig onderhoud van wegen, speeltoestellen etc. (de gemeente beschikt over beheers- c.q. onderhoudsprogramma's), een klachtenlijn, het nauwkeurig naleven van procedures, adequate behandeling van ingediende bezwaarschriften etc. behoren in het kader van preventief werken tot de aandachtspunten. De gemeente is voor de wettelijke aansprakelijkheid en de bestuurdersaansprakelijkheid verzekerd. Wij kunnen echter niet uitsluiten dat, buiten het al bestaande eigen risico, de gemeente met claims krijgt te maken die niet via de verzekering zijn afgedekt.

Beheers- c.q. onderhoudsplannen

Om de risico's op het gebied van onderhoud en beheer zoveel mogelijk in te perken is het noodzakelijk dat de gemeente beschikt over beheers- en onderhoudsplannen. Korthedshalve wordt voor het inhoudelijke hieromtrent verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Bodemverontreiniging

In onze gemeente is dit een risico dat niet geheel inzichtelijk is. De financiële gevolgen van bodemverontreiniging zijn niet in kaart te brengen en zullen als het zich voordoet van geval tot geval bekeken dienen te worden.

C. Risico's die samenhangen met de interne organisatie

In de vorm van zorgvuldige toepassing van de in de gemeentelijke organisatie ingebodde bedrijfsvoeringsprocessen in zijn algemeenheid, interne controlemaatregelen in het bijzonder en de planning- en controlcyclus zijn waarborgen aanwezig om eventuele calamiteiten (tijdig) zichtbaar en beheersbaar te houden. Dit betekent echter niet dat hierin geen risico's worden gelopen.

Bij de bedrijfsvoering loopt onze gemeente diverse risico's, hierbij denken wij aan de administratieve organisatie, automatisering (o.a. uitval van de computer), informatievoorziening, de interne controle en het personeelsbeleid. Te late of verkeerde informatieverstrekking, onvolkomenheden in zowel de administratieve organisatie als in de interne controle kunnen financiële consequenties hebben. De gemeente is tevens leverancier van heel veel informatie. Indien deze informatie onjuist is, is het risico aanwezig dat wij daarvoor aansprakelijk worden gesteld.

Daarnaast is geconstateerd dat het ziekteverzuim de laatste jaren aan de hoge kant was (in 2018 8,5%). Bij uitval (door ziekte of andere oorzaken) van personeel is onze gemeente kwetsbaar. Vervanging is meestal, gelet op de vakkennis op bepaalde taakgebieden, niet adequaat mogelijk of leidt tot extra kosten. Het risico bestaat de post ziek/ziek/expertise ad. € 320.000 ontoereikend is. In paragraaf 5 is het onderwerp ziekteverzuim verder toegelicht.

Op 6 november j.l. heeft uw raad, bij de behandeling van de Programmabegroting 2019-2022, de motie "Uitbreiding en kwaliteitsverbetering BOA-inzet" aangenomen. Betreffende BOA Toezicht en Handhaving dient een meer pro-actieve handhaving plaats te vinden, de kwaliteit van inzet wordt versterkt en de slagkracht wordt verhoogd. Als dekking hieromtrent wordt het innen van boetes ingezet (geraamd op €119.000). Voorwaarden hiervoor is het invoeren van het instrument van Bestuurlijke Boete.

4. Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's

In 2013 heeft de raad de beleidsnota voor risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld, waarin het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's is beschreven.

De benodigde weerstandscapaciteit kan bepaald worden op basis van de risico inventarisatie in relatie tot de in de beleidsnota vastgestelde gevolg- en tolerantie matrix.

Hierbij is voorgesteld aan de tolerantie matrix onderstaand procentueel financieel risico te hangen:

0	tot en met	4 punten	0%	financieel risico
5	tot en met	9 punten	25%	financieel risico
10	tot en met	25 punten	100%	financieel risico

Op basis van deze percentages kan het volgende financieel risico in kaart worden gebracht:

Risico's	Bruto Bedrag per 1-1-2020	Bedrag risico	Klasse kans %	Gevolg	Tolerantie	financieel risico
A. Financiële risico's						
<i>Garantieplichtingen, gemeente staat borg voor een door een stichting of vereniging aangegeven geldlening</i>						
1 15 -Jarige geldlening € 17.000.000 Woonpunt looptijd tot 2021, onder vesting van hypothecaire lening.	17.000.000	0	1	1	1	0
2 Lening Woonpunt € 9.500.000	9.500.000	0	1	1	1	0
3 Garantstelling obligatielening Stichting gemeenschapshuis Oos Heim tbv nieuwbouw.	216.667	41.667	1	3	3	0
4 Lening Cultureel Centrum Eijsden	386.667	0	1	1	1	0
5 Lening zaal KOH Eijsden	182.430	0	1	1	1	0
6 Lening Dorpshuis Mheer	191.796	0	1	1	1	0
7 Risico's hypothecaire geldleningen met gemeentegarantie ondergebracht bij Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) ultimo 2015.	784.811	0	1	1	1	0
<i>Algemene uitkering</i>						
8 Algemene uitkering, de algemene uitkering vormt momenteel een belangrijke risicofactor binnen onze meerjarenbegroting.	33.287.584	498.700	3	5	15	498.700
<i>Beleggingen</i>						
9 Inconvenientenvergoeding	66.000	66.000	3	2	6	16.500
10 Enexis	375.368	375.368	3	3	9	93.842
11 BNG	149.488	149.488	3	2	6	37.372
<i>Open einde regelingen</i>						
12 SZMH, meer aanvragen 15% eigen risico gebundelde uitkering	3.284.702	492.705	4	4	16	492.705
13 Participatiebudget	331.240	49.686	4	2	8	12.422
14 GGD (open eind financiering 15% totale budget)	541.178	81.177	4	2	8	20.294
15 Brandweer-GHOR Zuid Limburg (open eind financiering, 15%)	1.631.000	244.650	4	3	12	244.650
16 Gem. regeling Leerlingenvervoer (meer aanvragen dan begroot, 15%)	245.000	36.750	3	1	3	0
<i>Ontwikkelingen sociale zekerheid</i>						
17 Jeugdzorg	5.611.776	841.766	4	5	20	841.766
18 WMO	3.786.072	567.911	4	4	16	567.911
19 MTB, niet begrote ontwikkeling aantal cliënten (15%)	2.132.746	319.912	4	3	12	319.912
20 Omnibuzz (15% van budget)	435.685	65.353	4	2	8	16.338
B. Risico's op eigendommen						
<i>Risico's die samenhangen met de eigen gemeentelijke organisatie</i>						
21 Planschade	50.000	50.000	3	2	6	12.500
22 Aansprakelijkheidsstellingen	50.000	50.000	3	2	6	12.500
C. Risico's die samenhangen met de organisatie						
23 Ziekteverzuim	935.000	615.000	3	4	12	615.000
24 Implementatie Bestuurlijke Boete	119.000	119.000	3	2	6	29.750
Totaal						3.802.412

Toelichting volgnummers tabel:

1 t/m 6	Het risicobedrag is het bedrag van de verstrekte lening minus 70% van de marktwaarde (= executiewaarde) van het onderpand (recht van 1 ^e hypotheek) met minimum nul.
7	Het risicobedrag is op nul ingeschat aangezien: a. WSW zelf circa € 274 miljoen borgstellingsreserve heeft om de aanspraak te voldoen. b. WSW zal obligo innen bij de corporaties vóórdat het WSW bij de gemeenten en het rijk zal aankloppen. c. WSW kan bij in dit geval Servatius onderpand opeisen en te gelde maken. d. pas in 4e instantie zal WSW een renteloze lening afsluiten en deze lening verdelen over rijksoverheid (50%) en alle WSW-gemeenten (samen 50%); dit betekent dat een solidariteitsprincipe tussen rijk en alle aan WSW deelnemende gemeenten van toepassing is.
8	Het risicobedrag is gebaseerd op 25 procent punten, waarbij één procentpunt overeenkomt met € 19.948. Met andere woorden als de uitkeringsfactor met 1 procentpunt verandert, heeft dit een financiële consequentie van € 19.948.
9 t/m 11	Opbrengsten beleggingen zijn meerjarig geraamd.
12 t/m 20	Het risicobedrag is gebaseerd op 15% eigen risico.
21, 22	Dit betreft een schattingspost op basis van ervaring.
23, 24	Het laatst vastgestelde ziekteverzuim bedraagt 8,5% in 2018. Het opgenomen bedrag ad. € 615.000 ontstaat uit 8,5% van de begrote personele lasten minus de reserve ziek/pijk/expertise.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 9.772.246 en is de som van:

- de stand van de algemene reserve per 1-1-2020 ad € 8.679.983;
- de onbenutte belastingcapaciteit 2020 ad € 1.092.263

De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 3.802.412 zoals blijkt uit bovenstaande tabel. Het weerstandsvermogen kan als volgt berekend worden:

Weerstandsvermogen= beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit

In cijfers: € 9.772.246 / € 3.802.412 = 2,57

Op basis van de door uw raad vastgestelde weerstandsvermogenmatrix, kan worden geconcludeerd dat de ratio uitstekend is (zie onderstaande tabel).

Score	Ratio weerstandvermogen					Oordeel
A				>	2,0	Uitstekend
B	1,4	<	X	<	2,0	Ruim voldoende
C	1,0	<	X	<	1,4	Voldoende
D	0,8	<	X	<	1,0	Matig
E	0,6	<	X	<	0,8	Onvoldoende
F				<	0,6	Ruim onvoldoende

Toelichting op kolommen klasse kans %, gevolg en tolerantie in tabel

Risico's beoordelen

De analyse bestaat uit een inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt, en wat daarvan de gevolgen kunnen zijn. Met behulp van beoordelingstechnieken kan worden afgewogen hoe groot het risico is. Ieder individueel risico wordt bepaald als: kans x gevolg. Doel is om de hoge risico's te identificeren. Het waarderen van risico's behoort zoals gezegd tot de normale managementverantwoordelijkheid. In zijn aard is het een proces van taxeren en inschatten, en heeft daarmee altijd in bepaalde mate een subjectief karakter. Deze subjectiviteit beperken we zoveel mogelijk, door enerzijds ervoor te zorgen dat er altijd meerdere personen bij het proces betrokken zijn, en anderzijds waar mogelijk met onze accountant van gedachten te wisselen over risicoprofielen binnen de overheid. Voor elk risico wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de volgende indeling:

Kansmatrix		
Klasse	Referentiebeelden	Kans
1	Onwaarschijnlijk (eens in de dertig jaar)	3%
2	Zelden (eens in de tien jaar)	10%
3	Mogelijk (eens in de vijf jaar)	20%
4	Zo goed als zeker (eens per jaar)	90%
5	Zeker (vaker dan eens per jaar)	100%

De inschatting van de kans kan voor verschillende risico's plaatsvinden op basis van eigen historische gegevens. Ook hier kan een beroep worden gedaan op de expertise van de accountant bij het inschatten van risico's.

Om tot een waardering van een risico te komen moeten ook de financiële gevolgen van een risico worden ingeschat. Vaak is niet exact aan te geven wat de omvang van een risico in financiële zin zal zijn.

Daarom wordt bij het bepalen van de gevolgen gebruik gemaakt van een indeling in klassen:

Gevolgmatrix	
Klasse	Bandbreedte in €
1	< 50.000
2	50.000 - 200.000
3	200.000 - 500.000
4	500.000 - 1.000.000
5	> 1.000.000

Met behulp van de kansmatrix en de gevolgmatrix worden individuele risico's uniform gewaardeerd. Om vervolgens de risico's uit te drukken in een getalswaarde als uitkomst van kans x gevolg, stellen we een tolerantie matrix op.

Toleratiematrix					
	Kans				
Gevolg	1	2	3	4	5
	2	4	6	8	10
	3	6	9	12	15
	4	8	12	16	20
	5	10	15	20	25

Kengetallen

Jaarlijks neemt de gemeente de landelijk voorgeschreven financiële kengetallen in de begroting op. De opgenomen kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde balans en gaan uit van ongewijzigd beleid. De combinatie van de kengetallen en de geprognosticeerde balans zijn een indicatie voor de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente in de komende jaren.

Het is niet mogelijk een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Daarom dienen ze te worden voorzien van een adequate toelichting. De waarden van de kengetallen kunnen worden ingedeeld in drie categorieën:

- categorie A is het minst risicovol, in de tabel is dit weergegeven als;
- categorie B is neutraal, in de tabel is dit weergegeven als;
- categorie C het meest risicovol, in de tabel is dit weergegeven als;

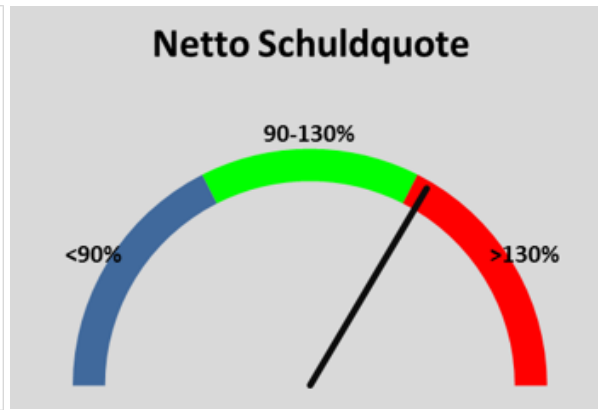
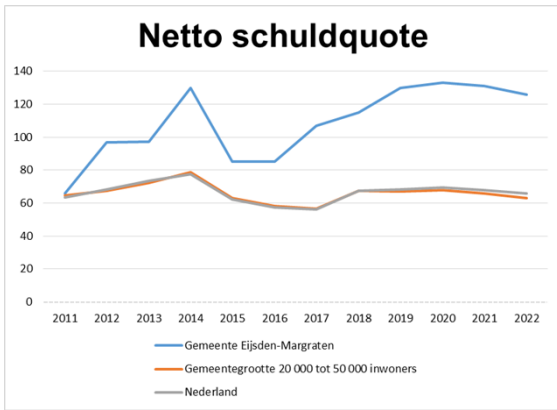
Op basis van onderstaand overzicht en op basis van het weerstandsvermogen kan worden geconcludeerd dat de gemeente Eijsden-Margraten een stabiele financiële positie heeft. 2 van de 6 onderdelen bevinden zich in categorie B (neutraal), 2 onderdelen in de categorie A (minst risicovol) en 2 onderdelen in de categorie C (risicovol). Daarnaast is het weerstandsvermogen uitstekend.

	Jaarstukken 2018	Programma- begroting 2019	Programma- begroting 2020	Programma- begroting 2021	Programma- begroting 2022	Programma- begroting 2023	Benchmark categorie
1. Netto schuldquote	115%	130%	133%	130%	125%	118%	C
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekke leningen	115%	122%	124%	122%	116%	110%	B
3. Solvabiliteitsratio	23%	23%	20%	19%	20%	20%	B
4. Structurele exploitatieruimte	1%	3%	2%	2%	2%	2%	A
5. Grondexploitatie	1%	0%	1%	1%	1%	0%	A
6. Belastingcapaciteit	110%	118%	122%	124%	126%	127%	C

Toelichting kengetallen

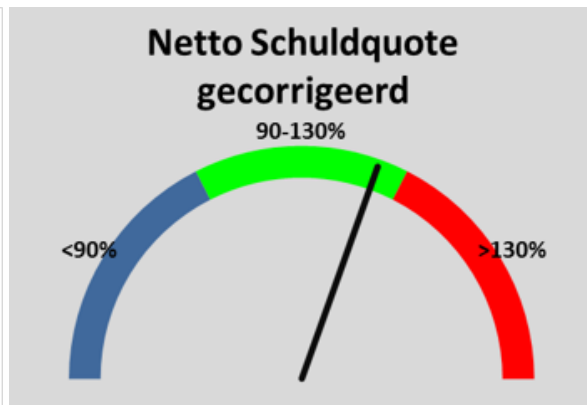
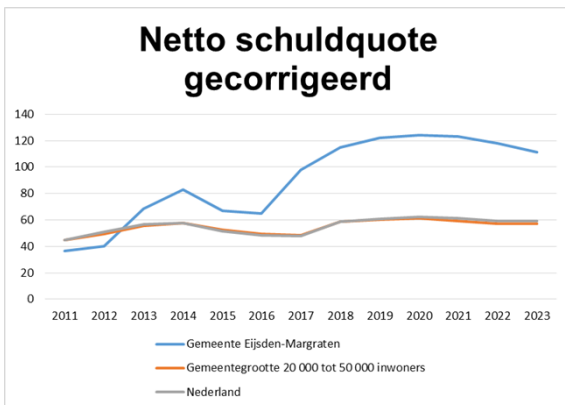
1 Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt.

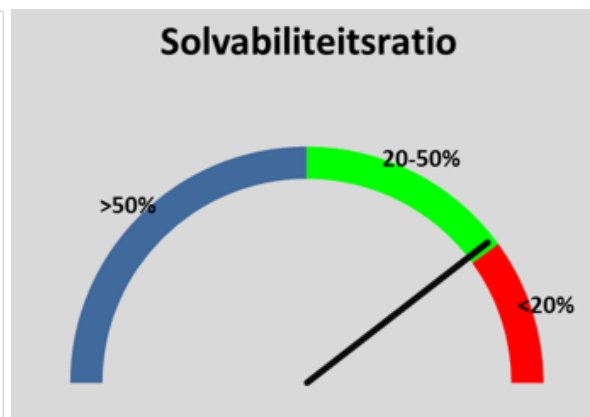
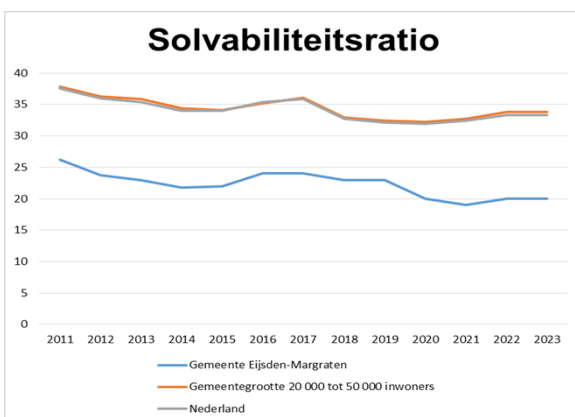
2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om een goed beeld te krijgen van de verstrekte leningen aan derden dient de netto schuldquote hiervoor te worden gecorrigeerd. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen.

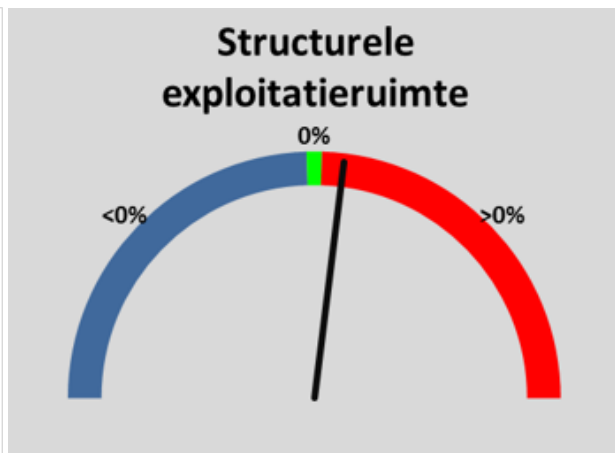
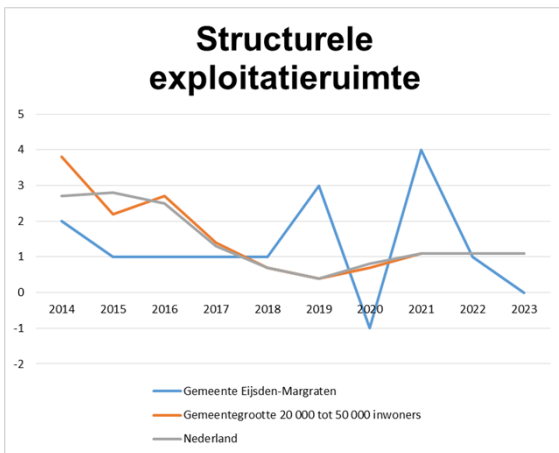
3 Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen hoe gezonder de gemeente.

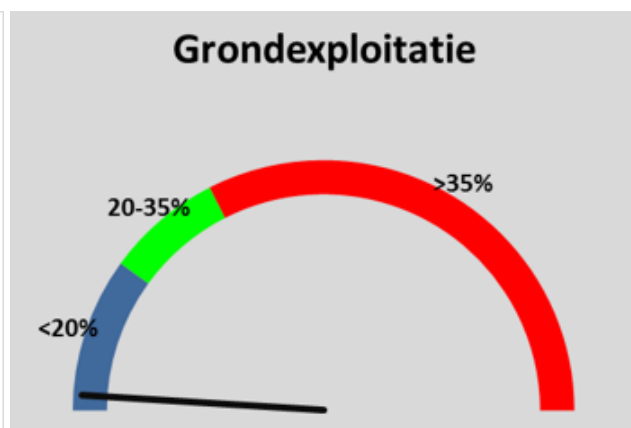
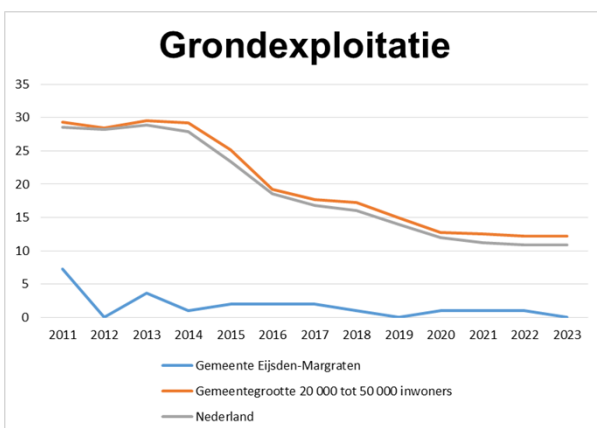
4 Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal geeft hiermee aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

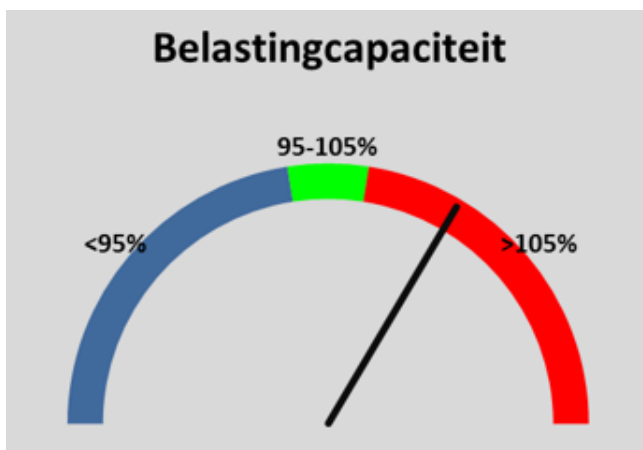
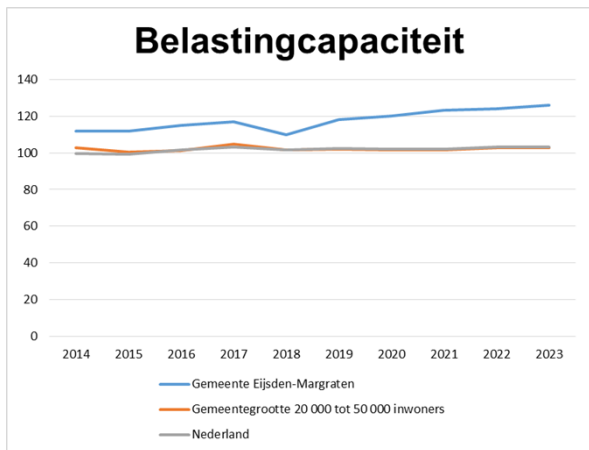
5 Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeentes. De boekwaarde van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten van de gemeente als geheel. Hiermee wordt het belang van de grondexploitatie op de financiële positie van de gemeente inzichtelijk.

6 Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente.

Geprognosticeerde balans per 31-12

Begrotingsjaar T	2020					
	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa (bedragen x 1.000)	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	80.491	94.252	90.885	87.587	84.325	81.113
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingsen	1.841	1.891	1.891	1.891	1.891	1.891
Financiële vaste activa: Leningen	4.841	4.829	4.816	4.804	4.791	4.779
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0 +
Totaal Vaste Activa	87.173	100.972	97.592	94.282	91.007	87.783
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	274	-36	348	375	380	166
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	6.123					
Liquide middelen	741					
Overlopende activa	3.990					+
Totaal Vlottende Activa	11.128	-36	348	375	380	166
Totaal Activa	98.301	100.936	97.940	94.657	91.387	87.949
Passiva (bedragen x 1.000)	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Eigen vermogen	23.102	20.499	19.153	18.852	18.661	18.399
Voorzieningen	5.232	4.977	4.304	3.697	3.279	2.861
Vaste schuld	52.285	71.145	67.657	64.169	60.679	57.021 +
Totaal Vaste Passiva	80.619	96.621	91.114	86.718	82.619	78.281
Vlottende schuld	13.908					
Overlopende passiva	3.774	4.315	6.826	7.939	8.768	9.668 +
Totaal Vlottende Passiva	17.682	4.315	6.826	7.939	8.768	9.668
Totaal Passiva	98.301	100.936	97.940	94.657	91.387	87.949

Kaderstellende documenten

- Beleidsplan risicomanagement en weerstandsvermogen.